

ВОДИЧ ЗА ХАЏЦ И УМРУ

< Српски језик >

Мухаммед Порча

Рецензија и обрада
за српски језик:

Љубица Јовановић

Фејзо Радончић

دليل الحجاج والمعتمر

محمد بورتشا

ترجمة:

يوفانوفيتش ليوبيتسا

مراجعة:

رادونشيش فيزو

Водич за Хаџи и Умру

У име Бога, Милостивог, Самилосног

Једином истинском Богу Аллаху, уистину, припада свака хвала, Њега хвалимо, од Њега помоћ и опрост тражимо. Утичемо се Аллаху од зла наших душа и наших лоших дела. Кога Аллах упути, нема никог ко га може на странпутицу окренути, а кога остави у заблуди, нема ко да га упути на Прави пут.

Пред вама је водич за хаџије и оне који обављају Умру, а који је припремљен како за оне који се први пут сусрећу са прописима Хаџа и Умре да би их на лак начин научили, тако и за оне који имају знања о овим прописима, али је потребно да се присете и да имају при руци кратак подсетник. У овом водичу се укратко обрађују прописи хаџа и умре по пракси Посланика Мухаммеда, мир над њим, онако како би се олакшало њихово практично обављање. Овде су споменуте вредности и користи Хаџа и Умре, услови да Хаџи буде потпун, забрањене радње приликом обављања, молбе и молитве, преглед прописа, грешке које се чине, затим посета Џамији Божијег Посланика Мухаммеда, мир над њим, у Медини.

Надамо се да ће овај кратак водич наћи место у практичној примени и да ће се њиме многи окористити.

Најважније у нашем животу јесте да исправно само Узвишеном Аллаху своју веру исповедамо и да Му никога не придружујемо и не сматрамо равним. Веровање у јединог истинског Бог – Аллаха, је основа вере Ислама и обожавање се не може назвати обожавањем осим са таквим вероворањем. Хаџи је, поред осталих, један веома важан темељ Ислама у којем се огледа робовање Узвишеном Створитељу. Искрена жеља и намера у обожавању само Аллаха и слеђење праксе Божијег Посланика Мухаммеда, мир над њим, је услов примања Хаџа. Томе треба да се дода да је нужно чувати се греха, расправа и свега забрањеног, и за Хаџи треба припремити халал (дозвољен) иметак који је стечен на дозвољен начин.

Будите свесни Божије благодати према вама и ваше обавезе да Узвишеном Богу захваљујете и да Му будете покорни. Хаџи брише грехе који су му претходили и за потпун и исправно обављен Хаџи, нема друге награде осим Џеннета (Рај). Стога је одлазак на Хаџи велика прилика да се добије Божије задовољство и да се целокупни живот искрено посвети Свемоћном Господару.

Навешћемо молбу (дову) коју је Посланик учио приликом путовања.

"АЛЛАХУ ЕКБЕР, АЛЛАХУ ЕКБЕР, АЛЛАХУ ЕКБЕР. СУБХАНЕ-Л-ЛЕЗИ СЕХХАРЕ ЛЕНА ХАЗА ВЕ МА КУННА ЛЕХУ МУКРИНИН, ВЕ ИННА ИЛА РАББИНА ЛЕ МУНКАЛИБУН. АЛЛАХУММЕ ИННА НЕС'ЕЛУКЕ ФИ СЕФЕРИНА ХАЗА ЕЛ-БИРРЕ, ВЕ-Т-ТАКВА ВЕ МИНЕ-Л-'АМЕЛИ МА ТЕРДА. АЛЛАХУММЕ ХЕВВИН 'АЛЕЈНА СЕФЕРЕНА ХАЗА

ВА-ТВИ 'АННА БУ'ДЕХ. АЛЛАХУММЕ ЕНТЕ-С-САХИБУ ФИ-С-СЕФАРИ
 В-Л-ХАЛИФЕТУ ФИ- Л-ЕХЛИ. АЛЛАХУММЕ ИННИ Е'УЗУ БИКЕ МИН
 ВА'САИ-С-СЕФЕРИ ВЕ КЕАБЕТИ-Л-МЕНЗАРИ ВЕ СУИ-Л-МУНКАЛЕБИ
 ФИ-Л-МАЛИ ВЕ-Л-ЕХЛИ"

Превод: „Аллах је највећи, Allah је највећи, Allah је највећи. Нека је слављен Онај Који нам је омогућио ово путовање, а ми га не бисмо били способни обавити сами. Ми се, доиста, Господару нашем враћамо. Аллаху, молимо Те да нас прати добро на путу нашем и оданост Теби, а од наших дела само она којима си Ти задовољан! Аллаху, олакшај нам ово путовање, а раздаљину његову нам скрати! Аллаху, Ти си Господар на путу и Чувар у породици, зато - заштити ме од замора и несрећа на путу и туге која би ме могла задесити због имовине и породице! "

А после повратка би додао:

"АЈИБУНЕ, ТАИБУНЕ, 'АБИДУНЕ, ЛИ РАББИНА ХАМИДУН"

Превод: „Повратници, покајници и робови Аллахови, Господару своме захваљујемо. "

ПРОПИСИ ХАЏА И УМРЕ

Услови да Хаџи буде потпун

Хаџи, као и свако друго богослужење, да би био примљен код Аллаха Узвишеног мора да испуни два услова:

- Да се обави искрено, у име Аллаха Узвишеног и да се човек нада награди само од Господара светова, а никако не сме да нам буду циљ и намера углед и људске похвале.

- Поред искрености, потребно је да се свако дело у вери обави на начин како га је обављао Посланик Мухаммед, мир над њим, јер Аллах Узвишеног прима само она дела која су у складу са прописима Ислама објашњеним у Кур'ану и Пракси Посланика Мухаммеда.

Дефиниција Хаџа

Реч Хаџи термилошки значи циљ, сврха, намера (ар. касд).

Хаџи је намера и путовање у Мекку са циљем обављања одређених обреда, у одређено време и под одређеним условима.

Статус Хаџа

Исламски учењаци су сложни да је, свако ко је у могућности, обавезан да једном обави Хаџи, као и да је то један од темеља и начела Ислама. Узвишени каже:

„Ходочастити Храм дужан је, Аллаха ради, сваки онај који је у могућности; а онај који неће да верује - па, заиста, Аллах није завистан ни о коме.“ (Превод значења Кур'ана, поглавље Али 'Имран, одломак 97)

А Посланик, мир над њим, каже: **„Ислам се темељи на пет ствари: сведочењу да нема бога осим Аллаха и да је Мухаммед Аллахов Посланик, обављању намаза, давању зеката, посту месеца рамазана и обављају хаџа.“** (Хадис преносе Бухари и Муслим).

На опросном хаџу Посланик, мир над њим, је рекао: „**О људи, Аллах вам је прописао обављање хаџа па га обављајте.**” (Хадис бележи Муслим)

Вредност хаџа и мудрост његовог прописивања

Многи ајети и хадиси говоре о вредности хаџа, од којих су речи Узвишеног:

„И огласи људима Хаџ!” Долазиће ти пешке и на камилама изнуреним; долазиће из места далеких, да би користи имали и да би у одређене дане, приликом клања курбана, којим их је Аллах опскрбио, Његово име спомињали.” (Превод значења Кур'ана, поглавље Ел-Хаџ, одломак 27, 28)

У обављању Хаџа муслимани имају многе користи, на овоме свету а и на Будућем свету. На једном месту се обавља више дела богослужења, као што је: таваф тј. кружење око Ка'бе, сај тј. ходање између Сафе и Мерве, боравак на Арефату, Мини и Музделифи, бацање каменчића на џемретима, ноћење на Мини, клање курбана, бријање или скраћивање косе, често спомињање Аллага (ар. зикр) надајући се Његовом опросту и задовољству. Због тога је Хаџ један од највећих узрока којим се бришу греси и улази у Џеннет (Рај).

Ебу Хурејре преноси да је чуо Посланика, мир над њим, како каже: **„Ко обави хаџ не чинећи при томе грехе и преступе, вратиће се чист од греха као на дан када га је мајка родила.”** (Хадис бележи Бухари и Муслим)

Он, такође, преноси од Посланика, мир над њим, да је рекао: „Умра до умре брише оно што је између њих од греха, а за исправан и примљен хаџи нема друге награде осим Ценнета (Рај).“ (Хадис бележи Ет-Тирмизи)

Од користи Хаџа је и то што се муслимани из свих крајева света састају на једном месту, које је уједно најдраже место на Земљи узвишеном Аллаху. Људи се упознају и потпомажу у добротинству и богобојазности. На том месту они су сви једнаки, раде исте обреде и Аллага спомињу, што их упућује на јединство и повезаност у веровању, богослужењу, циљу и средствима којима се тај циљ постиже. Ту се једни са другима упознавају, зближавају и распитују о међусобном стању чиме се обистињују речи Узвишеног Аллага када каже:

„О људи, Ми вас од једног човека и једне жене стварамо и на народе и племена вас делимо да бисте се упознали. Најугледнији код Аллага је онај који Га се највише боји, Аллах, истину, све зна и о свему је добро обавештен.“ (Превод значења Кур'ана, Ел-Хуџурат: 13).

Врсте обреда Хаџа

Постоје три начина обављања Хаџа, и сваки од њих има своје утемељење у Исламу. Зато, сваки хаџија може да изабере да обави ону врсту коју жели, али ваља нагласити да је Посланик, мир над њим, подстицао своје следбенике да обаве хаџи „теметту“.

„Теметту“ је да се одлучи да се обави само умра у месецима Хаџа и, када се стигне у Мекку, да се обави таваф и са'ј, затим да се обрије глава, или да се подшиша коса, и тиме

се завршава обред умре. Након тога допуштено је скинути ихраме¹, а хаџија остаје у Мекки. Осмог дана месеца зулхиџета, поново се обуку ихрама и занети се хаџ. Онај ко обавља теметту' дужан је да закоље курбан.

„Ифрад“ је да се занети само хаџ, па се након доласка у Меку обави таваф-кудум и са'ј између Сафе и Мерве. Након тога, хаџија који обавља ифрад остаје у ихрамама. Уколико би са'ј одгодио и обавио га са тавафом хаџа, неће сметати. Ко обави овај хаџ није дужан да закоље курбан.

„Киран“ је да се занети умра и хаџ заједно од Миката или да прво занети само умру, па онда да на тај нијет (намера) дода нијет хаџа. Тако да је хаџ киран попут ифрада у ибадетима, са тим што су хаџ и умра заједно уједно састављени и онај који обавља киран мора да закоље курбан.

Облачење ихрама, нијет и телбија на Микату

Микат је граница на путу за Мекку, коју не сме да прође онај који жели да обави хаџ или умру, а да није занетио обред и обукао ихраме. На путу за Меку из различитих праваца постоји пет миката, па се сваки хаџија зауставља на ономе који је најближи правцу из којег долази.

Хаџије ће уз нијет да обуку ихраме. Тако ће онај ко жели да обави умру или хаџ да се заустави на микату и да се окупа пре облачења ихрама. Купање је суннет (Посланикова пракса) за мушкарце и жене (чак и за оне које имају месечно чишћење). Након купања мушкарац ће да обуче ихраме, док за

¹ Посебна одећа која се састоји од два велика нешивена бела платна која је прописана само за мушкарце и њу су задужени да све хаџије носе.

жене није одређена посебна одећа коју ће да носе, него жене носе одећу као када се облаче за намаз, водећи рачуна да њихова одећа не буде неприкладних боја, које привлаче пажњу. После тога, ако је време фарз (обавезног) намаза (молитве), обавиће намаз, затим ће да донесу нијет (намеру). Ако није време фарз намаза, онда ће да клањају два реката, са нијетом да желе да клањају суннете који су прописани након узимања абдеста (верског прања). Након тога, донеће нијет за жељени обред.

Ко буде желео „теметту“, рећи ће:

„ЛЕББЕЈКЕ АЛЛАХУММЕ УМРЕТЕН.“ „Одазивам Ти се Аллаху умром.“

Онај ко буде желео да обави „ифрад“, рећи ће:

„ЛЕББЕЈКЕ АЛЛАХУММЕ ХАЦЕН.“ „Одазивам Ти се Аллаху хаџом.“

Ко буде желео да обави „киран“, рећи ће:

„ЛЕББЕЈКЕ АЛЛАХУММЕ ХАЦЕН ВЕ УМРЕТЕН.“ „Одазивам Ти се Аллаху хаџом и умром.“

За онога ко обавља хаџи бедел, након нијјета казаће још и „АН (за) и споменуће име онога за кога обавља хаџи.“

Жена која има месечно прање, такође ће да донесе нијет, а намаз и таваф неће обављати док не престане циклус.

Телбија

Након нијета почиње се телбијом која се учи док се не види Каба.:

„ЛЕББЕЈКЕ АЛЛАХУММЕ ЛЕББЕЈК ЛЕББЕЈКЕ ЛА ШЕРИКЕ ЛЕКЕ ЛЕББЕЈК ИННЕЛ ХАМДЕ, ВЕН- НИ'МЕТЕ ЛЕКЕ ВЕЛ МУЛК. ЛА ШЕРИКЕ ЛЕК."

„Одазивам Ти се Аллаху одазивам. Одазивам Ти се, Теби нема равна, одазивам Ти се. Заиста сва хвала и благодати и власт само Теби припадају. Теби нема равног."

Мушкарци ће да изговарају телбију повишеним гласом, док ће жене то чинити тихо.

Ихрамске забране:

Након нијета улази се у обред и за мушкарце и за жене важе следећи прописи:

- Забрањује се скраћивање и бријање длака на телу, као и резање ноктију.
- Забрањује се коришћење мириса, као и козметичких средстава које у себи садрже мирис, као што је сапун.
- Забрањују се лов и убијање дивљих животиња.
- Забрањује се прилазак жени са страшћу, па макар то било додиром или пољупцем.
- Забрањује се полни однос.
- Забрањује се склапање брака, посредовање у томе или прошење девојке.
- Забрањује се ношење рукавица.

Осим тога, за мушкарце важе следеће забране:

- Не смеју да покривају главу (док сунцобран не смета).

- Не смеју да носе кошуље, панталоне, ципеле и све оно што је шивено (допуштено је носити појас или торбицу, који су намењени за чување докумената, новца и сл.).

Светост Меке

Узвишени Аллах је учинио Меку светом откада је створио небеса и Земљу, а Ибрахим, мир над њим, је људе позвао на хаџи и огласио је њену светост. Посланик Мухаммед, мир над њим, је потврдио њену светост и истакао је да је света до Судњег дана. Аллах Узвишени у часном Кур'ан се заклиње Меком што указује на њену важности и висок положај и место које јој припада.

Ибрахим, мир над њим, је молио за Меку и њене становнике и то је најдраже место на Земљи Узвишеном Аллаху. У Меку не улази Деџал² и она је стециште имана, а намаз у ел-Месцидул Хараму у Меки је бољи од сто хиљада намаза на другом месту.

Прописи везани за Меку

Када знамо светост Меке требамо бити свесни и чињенице да боравак у њој има посебне прописе понашања. Од тога је забрана чињења илхада што је протумачено да је ширк (многобоштво), зулум (неправда) и велики греси, за шта Аллах прети болном казном онеме који га учини. У Меки је забрањена борба и проливање крви и узнемиравање оних који у њој бораве. Невернику је забрањен улазак у њу, а није дозвољено у харему (подручју) Меке да се лови, нити да се дрвеће откида нити да се узима оно што се нађе да је изгубљено, осим како би се пронашао његов власник.

² Антихрист

Каба се налази у срцу Меке и то је најсветија грађевина на земаљској кугли. Прва Кућа која је успостављена људима, која је благословљена и која је путоказ Правог пута свим световима. Ни око које друге грађевине на свету таваф (кружење) се не чини осим око Кабе. Тавафити се може око Кабе у било које доба дана или ноћи и нема времена у којем постоји забрана тавафа. То је кибла муслиманима целог света, били живи или мртви. Забрањено је окретати се у правцу Кабе, спреда или отрага, када се врши нужда.

У Кабу је уграђен црни камен који је из Раја и који је био бељи од млека, па су га људски греси учинили изразито црним. Пракса Аллаховог Посланика, мир над њим, била је да га је додирнуо, пољубио и на њему челом сецду учинио. Црни камен ће да сведочи на Судњем дану ономе ко га је додирнуо са правом. И угао Кабе који се назива јеменски угао се додирује руком, али се не љуби нити се на њему сецда челом чини. Додиром ова два часна места бришу се греси, али се не смеју тиме узнемиравати други муслимани.

Молитва за улазак у џамију:

**„ЕЗУ БИЛЛАХИ-Л-АЗИМ ВЕ БИ ВЕЦХИХИЛ-КЕРИМ, ВЕ СУЛТАНИХИЛ-КАДИМ, МИНЕ-ШЕЈТАНИ-Р- РАЦИМ;
БИСМИЛЛАХ; ВЕС-САЛАТУ ВЕС-СЕЛАМУ АЛА РЕСУЛИЛЛАХ;
АЛЛАХУММЕ-ГФИР ЛИ ЗУНУБИ ВЕФТАХ ЛИ ЕБВАБЕ РАХМЕТИК.“**

„Склањам се у заштиту Аллаха Великог, Његовим Лицем часним, Његовом влашћу исконском - од ђавола проклетог. У име Аллаха, и спас и мир Његовом Посланику. Аллаху мој! Опрости ми моје грехе и отвори ми врата милости Твоје.“

Шта се учи кад се угледа Каба:

„АЛЛАХУ ЕКБЕР! ЛА ИЛАХЕ ИЛЛЕЛЛАХУ ВАХДЕХУ ЛА ШЕРИКЕ ЛЕХ! ЛЕХУ - Л- МУЛКУ ВЕ ЛЕХУ - ХАМДУ WE ХУВЕ АЛА КУЛЛИ ШЕЈИН КАДИР!"

„Аллах је највећи! Нема Бога осим Аллаха јединог, Који Себи равног нема. Њему припада сва власт и захвалност. Он је изнад свега."

Таваф тј. кружење око Кабе

Након доласка у Меку хаџије ће се упутити ка Каби како би обавили таваф, а дужност је за то да се има абдест (верско прање). Таваф се започиње од линије црног камена и ко буде у могућности, додирнуће камен десном руком и пољубиће га. Ако није у стању од гужве, окренуће се према црном камену, дигнувиши десну руку, дланом ће показати у његовом правцу и рећи:

„БИСМИЛЛАХИ АЛЛАХУ ЕКБЕР."

Када особа дође до јеменског угла (угао Кабе који претходи црном камену), додирнуће га дланом, а ако није у стању, само ће продужити, не показујући руком. Између јеменског угла и црног камена суннет (пракса) је да се учи кур'ански ајет:

„РАББЕНА АТИНА ФИД-ДУЊА ХАСЕНЕТЕН, ВЕ ФИЛ-АХИРЕТИ ХАСЕНЕТЕН ВЕ КИНА АЗАБЕН- НАР."

„Господару наш! Подари нам добро на овом и добро на оном свету и сачувај нас патње у ватри!"

Таваф има седам кругова, и сваки нови круг почиње код црног камена. На почетку сваког круга рећи ће: „АЛЛАХУ ЕКБЕР“.

Током тавафа може да се учи шта се пожели из Кур'ана или од суннетског зикра, молбе и разних молитви на арапском или неком другом језику.

Такође треба да се води рачуна о двема стварима:

Идтиба', а то је да се током тавафа открије десно раме. Ово је само током тавафа, и прописан је само мушкарцима. Приликом клањања намаза нужно је да оба рамена буду покривена.

Ремл, а то је да се убрза корак у прва три круга око Кабе. Ово је прописано само мушкарцима и лепо је да се практикује ако услови дозвољавају.

Два реката након тавафа

Након што се употпуни таваф са седам кругова око Кабе, суннет је да се стане иза места стајаља Ибрахима и да се клањају два реката.

На првом рекату се након Фатихе учи поглавље из Кур'ана Ихлас: „**КУЛ ХУВАЛЛАХУ ЕХАД...**“ А на другом поглавље Кафирун: „**КУЛ ЈА ЕЈЈУХЕЛ-КАФИРУН...**“

Уколико гужва не дозвољава да се клања на овоме месту, намаз може да се обави било где око Кабе. Аллахов Посланик је након ова два реката проучио део Кур'анског ајета:

„ВЕТ- ТЕХИЗУ МИН МЕКАМИ ИБРАХИМЕ МУСАЛЛА.“

„Нека вам место на којем је стајао Ибрахим буде простор иза кога ћете да клањате намаз.“

Меками Ибрахим (место на којем је стајао Ибрахим) је један од јасних знакова-ајета Узвишеног Аллаха у безбедном харему. То је место где су у камену отиснута стопала Ибрахима, мир над њим, са којег је градио Кабу. Није дозвољено да се потире руком нити да се љуби место где је стајао Ибрахим.

ЗЕМ-ЗЕМ вода

После два реката пожељно је да се особа напије воде Зем-Зем и да проучи молитву:

„АЛЛАХУМЕ ИННИ ЕСЕЛУКЕИЛМЕН НАФИ АН ВЕ РИЗКАН
ВАСИАН ВЕ АФИЈЕТЕН МИН КУЛЛИ БЕЛАИН ВЕ ШИФАЕН МИН
КУЛЛИ ДА'.“

„Аллаху мој! Подари ми корисно знање и обилну опскрбу и спас од сваке невоље и лек од сваке болести.“

Зем-зем вода је благословљена и то је најбоља вода на земаљској кугли која извире код Кабе. То је уједно пиће, храна и лек. Зем-зем је за оно за што се пије и молитва која се учи том приликом је услишана. Треба што више пити Зем-зем, јер су га асхаби (другови Посланика) пили колико су могли и лепо је да се понесе са собом код куће.

С'ај између Сафе и Мерве

Након тога, иде се на оближње брдашце Сафу како би се обавио са'ј. Када се дође до Сафе, пре успињања проучи се Кур'ански ајет:

**„ИННЕ-С-САФА ВЕЛ МЕВРЕТЕ МИН ШЕАИРИЛЛАХ ФЕ МЕН
ХАЦЕЛ БЕЈТЕ ЕВИ'ТЕМЕРЕ ФЕЛА ЦУНАХА АЛЕЈХИ ЕН ЈЕТТАВВЕФЕ
БИХИМА ВЕ
МЕН ТЕТАВВЕА' ХАЈРЕН ФЕ ИННАЛЛАХЕ ШАКИРУН АЛИМ.“**

„Сафа и Мерва су Аллахова часна места, зато онај који Кабу ходочасти или умру обави не чини никакав преступ ако иде између њих. А онај који драге воље учини какво добро дело-па, Аллах је доиста благодаран и све зна.“

Потом ће да се попне на Сафу, толико да може да се види Ка'ба. Окренуће се према њој и дигнутих руку молиће Аллаха што пожели. Посланик је на овом месту учио:

„ЛА ИЛАХЕ ИЛЛАЛЛАХУ ВАХДЕХУ ЛА ШЕРИКЕ ЛЕХ. ЛЕХУЛ-МУЛКУ, ВЕ ЛЕХУЛ-ХАМДУ, ВЕ ХУВЕ АЛА КУЛЛИ ШЕЈ'ИН КАДИР. ЛА ИЛАХЕ ИЛЛАЛЛАХУ ВАХДЕХУ, ЕНЦЕЗЕ ВА'ДЕХУ, ВЕ НЕСАРЕ АБДЕХУ, ВЕ ХЕЗЕМЕЛ-АХЗАБЕ ВАХДЕХ.“

„Нема бога осим Једног и Јединог Аллаха, Којем нема нико раван! Њему припада сва власт и сва слава и Он је свемогући! Нема Бога осим Једног и Јединог Аллаха, Који је испунио обећање Своје, помогао роба Свог и Сам победио савезнике (који су се против њега удружили).“ (Хадис бележи Муслим)

По Посланиковој пракси ово треба понављати три пута, учећи дову коју пожели између тога. Након тога полази се према Мерви. Сходно прописима мушкарци ће у току обављања са'ја трчати на простору који је данас обележен

зеленим светлима, док жене то неће да раде. У току са'ја треба припазити да се не узнемиравају други. Лепо је током са'ја учити разне суннетске зикрове, дове и бити под абдестом. Ако неко не буде имао абдест приликом обављања са'ја, то не смета. Приликом са'ја може се учити и следећа молитва:

„РАББИГФИР ВЕРХАМ ИННЕКЕ ЕНТЕ-Л-Е'АЗЗУ ВЕ-Л-ЕКРЕМ.“

„Господару, опрости ми јер Ти си заиста Најмоћнији и Најплеменитији.“

Преноси се од Ибн Омера и Ибн Мес'уда да су учили ову молитву. Када се дође на Мерву, окренувши се ка Кибли, учи се споменути зикр (слављење Бога) и молитве по избору три пута као и на Сафи (осим ајета) и тиме се употпунио један „круг“ између Сафе и Мерве. Повратак са Мерве на Сафу рачуна се као други „круг“ и обавиће се идентично првом. Са'ј се завршава седмим кругом на Мерви.

Након са'ја, онај који обавља умру (самостално или у оквиру хаџа таметту'а), обријаће главу или ће се подшишати, док ће жене одрезати само врхове плетеница.

Овим, обред бива завршен, ихрами се могу скинути и све забране везане за ихрам престају да важе, док ће они који обављају ифрад или киран остати у ихраима и забране везане за ихраме за њих и даље важе.

Одлазак на Мину и касније на Арефат

Осмог дана зул-хиџета суннет је да се све хаџије упуте на Мину. Пре тога, они који су обавили умру и који су

скинули ихраме на месту свог боравка поново ће да обуку ихраме и да занијете хаџ:

„ЛЕББЕЈКЕ АЛЛАХУММЕ ХАѢЕН.“

„Одазивам Ти се Аллаху хаџом.“

Тада се поново почиње учити телбија. Они који обављају ифрад или киран, пошто су већ у ихраима, само ће наставити телбијом. На Мини се клања подне, икиндија, акшам и јација и то скраћено (осим акшама који се не скраћује) и сваки намаз у своје време се клања, као и сабах деветог дана зул-хиџета. Тога дана све хаџије иду на Арефат учећи телбију, јер је боравак на Арефату деветог дана један од рукнова (темеља) хаџа.

На Арефату се клања подне и икиндија у подневском времену, скраћено по два реката, са једним езаном и два икамета. Том приликом се држи арефатска хутба.

Након тога, што више времена треба провести у зикру и молитвама.

Молитве и зикрови (спомињање Бога) на Арефату и на другим приликама

Речи које је Аллахов Посланик, мир над њим, највише понављао тога дана су:

„ЛА ИЛАХЕ ИЛЛАЛЛАХУ ВАХДЕХУ ЛА ШЕРИКЕ ЛЕХ ЛЕХУ-Л-МУЛКУ ВЕ ЛЕХУ-Л-ХАМДУ ЈУХЈИ ВЕ ЈУМИТУ ВЕ ХУВЕ 'АЛА КУЛЛИ ШЕЈ'ИН КАДИР."

„Нема Бога осим Једног и Јединог Аллаха, Којем нема нико раван! Њему припада сва власт и сва слава. Он оживљава и усмрћује и Он је свемогући!

Том приликом могу се поред осталих учити следећи суннетски зикрови и молитве:

„СУБХАНАЛЛАХ, ВЕЛ-ХАМДУЛИЛЛАХ, ВЕ ЛА ИЛАХЕ ИЛЛАЛЛАХ, ВАЛЛАХУ ЕКБЕР."

"Хваљен нека је Аллах, и Њему припада захвала, нема истинског Бога осим Њега, Аллах је највећи."

Овај зикр треба што више учити и понављати присебно и са скрушеношћу.

Исто тако, треба често учити зикр и дове (молитве) које су прописане у сваком времену, а нарочито на овом месту и у овом великом дану и међу њима одабрати оне које су садржајније, као што су следеће:

"СУБХАНАЛЛАХИ ВЕ БИХАМДИХИ, СУБХАНАЛЛАХИЛ-АЗИМ."

"Слављен и хваљен нека је Аллах, нека је слављен Аллах Узвишени."

„ЛА ИЛАХЕ ИЛЛА ЕНТЕ СУБХАНЕКЕ ИННИ КУНТУ МИНЕЗ-ЗАЛИМИН."

"Нема истинског Бога осим Тебе. Нека си слављен Ти, доиста сам ја био међу грешницима."(Превод Кур'ана, поглавље Ел- Енбија, одломак 87)

"ЛА ИЛАХЕ ИЛЛАЛЛАХУ, ВЕ ЛА НА'БУДУ ИЛЛА ИЈАХУ, ЛЕХУН-НИ'МЕТУ ВЕ ЛЕХУЛ-ФАДЛУ ВЕ ЛЕХУССЕНАУЛ-ХАСЕН, ЛА ИЛАХЕ ИЛЛАЛЛАХУ МУХЛИСИНЕ ЛЕХУДДИНЕ ВЕ ЛЕВ КЕРИХЕЛ-КАФИРУН."

"Нема истинског Бога осим Аллаха, никог другог не обожавамо осим Њега, Њему припада благодат, поштовање и најлепша похвала. Нема Бога осим Аллаха. Њему искрено веру исповедамо, макар се безбожницима не допадало."

" ЛА ХАВЛЕ ВЕ ЛА КУВВЕТЕ ИЛЛА БИЛЛАХ."

"Нема снаге нити моћи осим код Аллаха."

"РАББЕНА АТИНА ФИ-ДДУЊА ХАСЕНЕТЕН, ВЕ ФИЛ-АХИРЕТИ ХАСЕНЕТЕН, ВЕ КИНА АЗАБЕ- ННАР."

"Господару наш подари нам добра на овом и на оном свету и сачувај нас патње у ватри."

"АЛЛАХУМЕ АСЛИХ ЛИИ ДИНИ ЕЛЛЕЗИ ХУВЕ И'СМЕТУ ЕМРИИ, ВЕ АСЛИХ ЛИ ДУЊАЈЕ ЕЛЛЕТИ ФИХА МЕ'АШИИ, ВЕ АСЛИХ ЛИИ АХИРЕТИИ ЕЛЛЕТИ ФИХА МЕ'АДИИ, ВЕЦ'АЛИЛ-ХАЈАТЕ ЗИЈАДЕТЕН ЛИИ ФИ КУЛЛИ ХАЈР, ВЕЛ-МЕВТЕ РАХАТЕН ЛИИ МИН КУЛЛИ ШЕРР."

"Аллаху мој поправи ми веру моју која је заштита моја, и поправи мој дуњалук на коме живим, поправи мој ахирет који је место мог повратка, учини ми живот

повећањем сваког добра и смрт смирајем за мене од сваког зла."

"ЕУЗУ БИЛЛАХИ МИН ЦЕХДИЛ БЕЛАИ, ВЕ ДЕРЕКИШ-ШЕКАИ, ВЕ СУИЛ-КАДАИ, ВЕ ШЕМАТЕТИЛ ЕАДАИ."

"Утичем се Аллаху од исцрпљујућег искушења, безизлазне несреће, лоше пресуде и непријатељске злобе."

"АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕУЗУ БИКЕ МИНЕЛ-ХЕММИ ВЕЛ-ХАЗЕНИ ВЕ МИНЕЛ-АЏЗИ ВЕЛ-КЕСЕЛИ ВЕ МИНЕЛ-ЏУБНИ ВЕЛ-БУХЛИ ВЕ МИНЕЛ-МЕ'СЕМИ ВЕЛ-МАГРЕМИ ВЕ МИН ГАЛЕБЕТИД-ДЕЈНИ ВЕ КАХРИР-РИЏАЛИ, ЕУЗУ БИКЕ АЛЛАХУММЕ МИНЕЛ-БЕРЕСИ ВЕЛ-ЏУНУНИ ВЕЛ-ЏУЗАМИ ВЕ МИН СЕЈЈИИЛ-ЕСКАМИ." (Бележи Бухари)

"Аллаху мој утичем Ти се од бриге и жалости, немоћи и лењости, од кукавичлука и шкртости, греха и презадужености, од тога да ме дуг савлада и људи угњетавају. Аллаху мој утичем Ти се од лепре и лудила, од сакатости и злих болести."

"АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕС'ЕЛУКЕЛ-АФВЕ ВЕЛ- АФИЈЕТЕ ФИД-ДУН ЈА ВЕЛ-АХИРЕХ."

"Аллаху мој, молим Те за опрост и здравље на дуњалуку (овом свету) и на ахирету (будућем свету)."

"АЛЛАХУМЕ ИННИ ЕС'ЕЛУКЕЛ-АФВЕ ВЕЛ- АФИЈЕТЕ ФИИ ДИНИИ ВЕ ДУЊАЈЕ ВЕ ЕХЛИИ ВЕ МАЛИИ."

"Аллаху мој, молим Те за опрост и заштиту у мојој вери и животу на дуњалуку (овом свету), у мојој породици и иметку."

"АЛЛАХУММЕСТУР 'АВРАТИ ВЕ АМИН РЕВ'АТИ, ВАХФАЗНИ МИН БЕЈНИ ЈЕДЕЈЈЕ ВЕ МИН ХАЛФИ, ВЕ АН ЈЕМИНИ ВЕ АН ШИМАЛИ, ВЕ МИН ФЕВКИ, ВЕ ЕУЗУ БИАЗАМЕТИКЕ ЕН УГТАЛЕ МИН ТАХТИ."

"Аллаху мој покриј моја срамна дела, учини ме сигурним од страха, чувај ме са моје предње стране и од свега што ме може задесити са леђа, са десне и леве стране и одозго и утичем Ти се Твојом величином да се не отвори земља испод мене."

"АЛЛАХУММЕ-ГФИР ЛИ ХАТИЕТИ ВЕ ЦЕХЛИ ВЕ ИСРАФИ ФИ ЕМРИ ВЕ МА ЕНТЕ А'ЛЕМУ БИХИ МИННИ."

"Аллаху мој, опрости ми грехе моје, незнање моје и претераност моју у стварима мојим и оно што Ти познајеш, боље од мене."

"АЛЛАХУММЕ-ГФИР ЛИИ ЦИДДИ ВЕ ХЕЗЛИ ВЕ ХАТАИИ ВЕ АМДИ ВЕ КУЛЛУ ЗАЛИКЕ ИНДИ."

"Аллаху мој, опрости ми оно што чиним кад сам озбиљан и у шали, и оно што намерно и ненамерно учиним, а све то се налази код мене."

"АЛЛАХУММЕ-ГФИР ЛИИ МА КАДДЕМТУ ВЕ МА ЕХХЕРТУ ВЕ МА ЕСРЕРТУ ВЕ МА ЕА'ЛЕНТУ ВЕ МА ЕНТЕ ЕА'ЛЕМУ БИХИ МИННИ ЕНТЕЛ- МУКАДДИМУ ВЕ ЕНТЕЛ-МУЕХХИРУ ВЕ ЕНТЕ 'АЛА КУЛЛИ ШЕЈ'ИН КАДИР." (Хадис бележи Муслим)

"Аллаху мој, опрости ми оно што сам учинио пре или оно после, оно што сам тајно и јавно урадио, оно што Ти познајеш а ја не познајем, Ти си Први и Последњи и Ти све можеш."

"АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕС'ЕЛУКЕС-СЕБАТЕ ФИЛ- ЕМРИ ВЕЛ-АЗИМЕТЕ АЛЕР-РУШДИ, ВЕ ЕС'ЕЛУКЕ ШУКРЕ НИ'МЕТИКЕ ВЕ ХУСНЕ

"ИБАДЕТИКЕ, ВЕ ЕС'ЕЛУКЕ КАЛБЕН СЕЛИМЕН ВЕ ЛИСАНЕН САДИКАН, ВЕ ЕС'ЕЛУКЕ МИН ХАЈРИ МА ТА'ЛЕМУ ВЕ ЕУЗУ БИКЕ МИН ШЕРРИ МА ТА'ЛЕМУ ВЕ ЕСТАГФИРУКЕ ЛИМА ТА'ЛЕМУ ИННЕКЕ АЛЛАМУЛ-ГУЈУБ."

"Аллаху мој, молим Те за чврстоћу у вери и одлучност на упуту. Молим Те за захвалу на твојим благодатима и за лепо богослужење само Теби. Молим Те за здраво срце и искрен језик. Молим Те за добро које знаш и утичем Ти се од зла које знаш. Тражим опрост од Тебе за оно што Ти познајеш, Ти си заиста Познавалац свега невидљивог."

"АЛЛАХУММЕ РАББЕН- НЕБИЈИ МУХАММЕДИН 'АЛЕЈХИС-САЛАТУ ВЕС-СЕЛАМУ, ИГФИР ЛИ ЗЕНБИ БЕ ЕЗХИБ ГАЈЗА КАЛБИ ВЕ Е'ИЗНИ МИН МУДИЛЛАТИЛ-ФИТЕНИ МА ЕБКАЈТЕНИ."

"Аллаху мој, Господару посланика Мухаммеда, нека је мир и благослов над њим, опрости ми грехе моје и одстрани тегобу из срца мог, заштити ме од заблуђујућих смутњи док сам жив."

"АЛЛАХУММЕ РАББЕС-СЕМАВАТИ ВЕ РАББЕЛ- ЕРДИ ВЕ РАББЕЛ- 'АРШИЛ-'АЗИМИ РАББЕНА ВЕ РАББЕ КУЛЛИ ШЕЈ'ИН ФЕЛИКАЛ-ХАББИ ВЕННЕВА МУНЗИЛЕТ-ТЕВРАТИ ВЕЛ-ИНЦИЛИ ВЕЛ- КУР'АН, ЕУЗУ БИКЕ МИН ШЕРРИ КУЛЛИ ШЕЈ'ИН ЕНТЕ АХИЗУН БИ НАСИЈЕТИХИ, ЕНТЕЛ-ЕВВЕЛУ ФЕ ЛЕЈСЕ КАБЛЕКЕ ШЕЈ'УН, ВЕ ЕНТЕЛ-АХИРУ ФЕ ЛЕЈСЕ БА'ДЕКЕ ШЕЈ'УН, ВЕ ЕНТЕЗ-ЗАХИРУ ФЕ ЛЕЈСЕ ФЕВКАКЕ ШЕЈ'УН, ВЕ ЕНТЕЛ-БАТИНУ ФЕ ЛЕЈСЕ ДУНЕКЕ ШЕЈ'УН, ИКДИ АННИД-ДЕЈНЕ ВЕ АГНИНИ МИНЕЛ-ФАКРИ." (Хадис бележи Муслим)

"Аллаху мој, Господару небеса и Земље, Господару Арша величанственог, Господару наш и Господару свега. Ти Који дајеш да семенке и кошпице проклијају, Ти који Теврат, Инцил и Кур'ан објави, утичем Ти се од зла свега

оног чиме Ти управљаш, Ти си Први и ништа није пре Тебе и Ти си Последњи и ништа није после Тебе, Ти си највиши и ништа изнад Тебе није, и Ти си Скривени и нема ништа без Тебе, ослободи ме дуга и одагнај сиромаштво од мене."

"АЛЛАХУММЕ ААТИ НЕФСИ ТАКВАХА, ВЕ ЗЕККИХА ЕНТЕ ХАЈРУ МЕН ЗЕККАХА, ЕНТЕ ВЕЛИЈЈУХА ВЕ МЕВЛАХА, АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕУЗУ БИКЕ МИНЕЛ-'АЏЗИ ВЕЛ-КЕСЕЛИ, ВЕ ЕУЗУ БИКЕ МИНЕЛ-ЏУБНИ ВЕЛ-ХЕРЕМИ ВЕЛ-БУХЛИ, ВЕ ЕУЗУ БИКЕ МИН АЗАБИЛ-КАБРИ."

"Аллаху мој, подари мојој души богобојазност, очисти је, Ти си онај који најбоље душе чистиш, Ти си њен старатељ и заштитник. Аллаху мој утичем Ти се од немоћи и лењости, и утичем Ти се од кукавичлука, оронуте старости и шкртости, и утичем Ти се од патње у кабуру."

"АЛЛАХУММЕ ЛЕКЕ ЕСЛЕМТУ, ВЕ БИКЕ АМЕНТУ, ВЕ 'АЛЕЈКЕ ТЕВЕККЕЛТУ, ВЕ ИЛЕЈКЕ ЕНЕБТУ, ВЕ БИКЕ ХАСАМТУ, ЕУЗУ БИ 'ИЗЕТИКЕ ЕН ТУДИЛЛЕНИ ЛА ИЛАХЕ ИЛЛА ЕНТЕ. ЕНТЕЛ- ХАЈЈУ-ЛЛЕЗИ ЛА ЈЕМУТУ ВЕЛ-ЏИННУ ВЕЛ- ИНСУ ЈЕМУТУН."

"Аллаху мој, Теби се предајем, у Тебе верујем, на Тебе се ослањам, и Теби се кајем, и у име Твоје се справљам, утичем Ти се твојом величанственошћу да ме не одведеш у заблуду, нема истинског божанства осим Тебе, Ти си Живи који не умире, а људи и џинни умиру."

"АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕУЗУ БИКЕ МИН 'ИЛМИН ЛА ЈЕНФА', ВЕ МИН КАЛБИН ЛА ЈАХША', ВЕ МИН НЕФСИН ЛА ТЕШБА', ВЕ МИН ДА'ВЕТИН ЛА ЈУСТЕЏАБУ ЛЕХА."

"Аллаху мој, утичем Ти се од знања које не користи и од срца које се не боји, и од душе која се не засићује, и од дове (молитве) која се не прима."

"АЛЛАХУММЕ ЏЕННИБНИ МУНКЕРАТИЛ- АХЛАКИ ВЕЛ-Е'АМАЛИ ВЕЛ-ЕХВАИВЕЛ-ЕДВАИ."

"Аллаху мој, удаљи ме од лошег понашања и лоших дела и прохтева и болести."

"АЛЛАХУММЕ ЕЛХИМНИ РУШДИ, ВЕ Е'ИЗНИ МИН ШЕРРИ НЕФСИ."

"Аллаху мој, надахни ме разборитошћу и заштити ме од зла моје душе."

"АЛЛАХУММЕ-КФИНИ БИ ХАЛАЛИКЕ АН ХАРАМИКЕ, ВЕ АГНИНИ БИ ФАДЛИКЕ АН МЕН СИВАК."

"Аллаху мој, задовољи ме Твојим халалом (оним што је дозвољено), да не узимам харам (оно што је забрањено) и опскрби ме Својом добротом да је не тражим од другог."

"АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕС'ЕЛУКЕЛ-ХУДА ВЕТ- ТУКА ВЕЛ-'АФАФЕ ВЕЛ-ГИНА."

"Аллаху мој, тражим од Тебе упуту, богобојазност, чедност и богатство."

"АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕС'ЕЛУКЕЛ-ХУДА ВЕС- СЕДАД."

"Аллаху мој, тражим од Тебе упуту и устрајност."

"АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕС'ЕЛУКЕ МИНЕЛ-ХАЈРИ КАЛЛИХИ 'АЦИЛИХИ ВЕ АЦИЛИХ, МА АЛИМТУ МИНХУ ВЕ МА ЛЕМ Е'АЛЕМ, ВЕ ЕУЗУ БИКЕ МИНЕСИ-ШЕРРИ КУЛЛИХИ 'АЦИЛИХИ ВЕ АЦИЛИХ, МА 'АЛИМТУ МИНХУ ВЕ МА ЛЕМ Е'АЛЕМ, ВЕ ЕС'ЕЛУКЕ МИН ХАЈРИ МА СЕ'ЕЛЕКЕ МИНХУ АБДУКЕ ВЕ НЕБИЈЈУКЕ МУХАММЕДУН, САЛЛАЛЛАХУ АЛЕЈХИ ВЕ СЕЛЛЕМ, ВЕ ЕУЗУ БИКЕ МИН ШЕРРИ МЕ-СТЕ'АЗЕКЕ МИНХУ АБДУКЕ ВЕ НЕБИЈЈУКЕ МУХАММЕДУН, САЛЛАЛЛАХУ АЛЕЈХИ ВЕ СЕЛЛЕМ."

"Аллаху мој, од Тебе тражим свако добро и брзо и одгођено и оно које Ти познајеш а ја не знам. Утичем Ти се од сваког зла и брзог и одгођеног и оног којег Ти знаш а ја не знам. Молим Те за добро за које Те молио Твој роб и веровесник Мухаммед, нека је мир и благосов над њим, и утичем Ти се од зла од којег Ти се утицао Твој роб и веровесник Мухаммед, нека је мир и благосов над њим."

"АЛЛАХУММЕ ИННИ ЕС'ЕЛУКЕЛ-ЦЕННЕТЕ ВЕ МА КАРРЕБЕ ИЛЕЈХА МИН КАВЛИН ЕВ 'АМЕЛ, ВЕ Е'УЗУ БИКЕ МИНЕН-НАРИ ВЕ МА КАРРЕБЕ ИЛЕЈХА МИН КАВЛИН ЕВ 'АМЕЛ, ВЕ ЕС'ЕЛУКЕ ЕН ТЕЦ'АЛЕ КУЛЛЕ КАДАИН КАДАЈТЕХУ ЛИ ХАЈРЕН."

"Аллаху мој, молим Те за Ценнет (Рај) и оно што приближава њему од речи и дела, и утичем Ти се од ватре и оног што приближава њој од речи и дела. Молим Те да сваку пресуду коју ми пресудиш, учиниш добром за мене."

"ЛА ИЛАХЕ ИЛЛЕЛЛАХУ ВАХДЕХУ ЛА ШЕРИКЕ ЛЕХ, ЛЕХУЛ-МУЛКУ ВЕ ЛЕХУЛ-ХАМДУ ЈУХЈИ ВЕ ЈУМИТУ БИЈЕДИХИЛ-ХАЈРУ ВЕ ХУВЕ 'АЛА КУЛЛИ ШЕЈ'ИН КАДИР, СУБХАНЕЛЛАХИ ВЕЛ-ХАМДУЛИЛЛАХИ ВЕ ЛА ИЛАХЕ ИЛЛЕЛЛАХУ ВАЛЛАХУ ЕКБЕР ВЕ ЛА ХАВЛЕ ВЕ ЛА КУВВЕТЕ ИЛЛА БИЛЛАХИЛ-'АЛИЈЈИЛ-'АЗИМ."

"Нема истинског божанства осим Аллаха Јединог. Нема Му равна. Њему припада власт и захвала. Оживљава и усмрћује. У Његовој Руци је свако добро. Он све може.

Слава и захвала припадају Аллаху. Нема истинског божанства осим Аллаха. Аллах је Највећи. Нема помоћи нити снаге осим код Аллаха Узвишеног, Величанственог."

"АЛЛАХУММЕ САЉЛИ 'АЛА МУХАММЕДИН, ВЕ 'АЛА АЛИ МУХАММЕД, КЕМА САЉЛЕЈТЕ 'АЛА ИБРАХИМЕ, ВЕ 'АЛА АЛИ ИБРАХИМ, ИННЕКЕ ХАМИДУМ-МЕЦИД, ВЕ БАРИК 'АЛА МУХАММЕДИН, ВЕ 'АЛА АЛИ МУХАММЕД, КЕМА БАРЕКТЕ 'АЛА ИБРАХИМЕ, ВЕ 'АЛА АЛИ ИБРАХИМЕ, ИННЕКЕ ХАМИДУМ-МЕЦИД."

"Аллаху мој, смилуј се Мухаммеду, нека је мир и благосов над њим, и његовом потомству, као што си се смиловао Ибрахиму (Авраму), нека је мир над њим, и његовом потомству. Заиста си Ти Хваљен и Слављен. Аллаху мој, благослови Мухаммеда, нека је мир и благосов над њим, и његово потомство, као што си благословио Ибрахима (Аврама), нека је мир над њим, и његово потомство. Доиста си Ти Хваљен и Слављен."

"РАББЕНА АТИНА ФИД-ДУЊА ХАСЕНЕТЕН ВЕ ФИЛ-АХИРЕТИ ХАСЕНЕТЕН ВЕКИНА 'АЗАБЕН-НАР."

"Аллаху наш, подари нам добро на овом и на оном свету и сачувај нас од патње у ватри."

Постоје многе дове (молитве) у Кур'ану и суннету (Посланиковој пракси) које се овом и другим приликама могу учити. Препоручујемо збирке суннетских дова „Заштита сваког муслимана“ (Хиснул муслим) од Сеид Ел-Кахтанија и „Збирка изабраних дова (из Кур'ана и Хадиса)“ од Мехмеда Ханџића.

Дове (молитве) могу да се уче и на свом матерњем језику, а посебно је вредно да се зна оно што се учи и шта се од Узвишеног Аллаха моли. У довама (молитвама) треба да се обухватају потребе и овог и будућег света, да се тражи упута, опрост, срећа, помоћ и заштита за себе, своје родитеље, децу, породицу, родбину, народ и цели уммет (заједницу). Треба се сетити посебно наше браће који су у многим тешким искушењима, који раде и боре се за ову веру.

Можда је ово последња прилика која се указала неком од нас, па настојмо да је најбоље и потпуно искористимо. Учинимо искрену теобу, покајање од свих својих греха и замолимо Узвишеног да нам опрости. Одлучимо да наш живот буде у покорности Узвишеном.

Музделифа

Након заласка сунца напушта се Арефат и креће се ка Музделифи учећи телбију. Тамо се клањају спојено и скраћено акшам и јација са једним езаном и два икамета. Ова два намаза (молитве) могу да се клањају у акшамском или јацијском времену, али се не смеју одгађати до иза пола ноћи. Ако би хаџије касиле са доласком на Музделифу, онда ће акшам и јацију клањати где могу. Затим је суннет да се одмах заспе, како би човек имао снаге за обавезе наредног дана. Након сабах (јутарњег) намаза, суннет је да се време на Музделифи проведе у учењу дова (молитва), а пре изласка сунца, након

што се развиди, креће се ка Мини учећи телбију и на том путу се сакупи само седам каменчића који се бацају тај дан. Остали каменчићи се сакупљају на Мини за сваки дан бацања посебно по двадесет један. Они који су једном бачени не користе се поново.

Овде је битно да се напомене да је допуштено онима који су старији, изнемогли или болесни да напусте Музделифу након пола ноћи, са тим да не бацају каменчиће док сунце не изађе.

Хације нису задужене да клањају бајрам намаза, тако да је погрешно да се жури са Музделифе како би се клањао бајрам намаз код Ка'бе, а у исто време пропуштају се прописи хаџа без потребе.

Обреди на Мини и хаџски таваф (ифада)

По доласку на Мину првог дана Бајрама баца се седам каменчића на Џемретул-Акабе (велико џемре које је најближе Меки). Суннет (Посланикова пракса) је да каменчићи буду нешто мањи од лешника и да се баца десном руком. Сваки каменчић се баца посебно и уз сваки замах се каже: „АЛЛАХУ ЕКБЕР" (Бог је највећи). Нужно је да камен падне у круг, и није битно да погоди стуб који се налази у средини круга. Ономе који је у стању да баца каменчиће сам, нема оправдања да другог обавезује тиме.

Након бацања каменчића, онај који је обавио теметту' или киран, заклаће курбан, или ће то за њега неко други да учини, а затим ће да обрије главу или ће да се пошиша, док они који су обавили ифрад нису дужни да кољу курбан, па ће одмах након бацања каменчића да се пошишају или да обрију главу.

Након овога забране везане за ихрам престају, осим састајања са женом. Хаџија тада скида ихраме и окупа се, а затим у својој одећи намирисан одлази у Харем да тавафи хаџиџски таваф (Тавафул-Ифада), који је један од темеља хаџиџа и без њега хаџи није исправан. Након тавафа онај ко обавља теметту' обавиће са'ј између Сафе и Мерве, а онај ко обавља киран или ифрад обавиће са'ј, ако га није обавио са тавафул-кудумом (првим тавафом по доласку у Меку). Са'ј се чини исто онако како се обавља за умру, што је пре описано. Након овога дозвољено је и састајање са женом.

Затим ће да се врате на Мину, где ће да проведу три дана и три ноћи. Другог, трећег и четвртог дана Бајрама бацаће каменчиће на сва три џемрета, након што сунце пређе половину неба, а боље је бацити их пре заласка сунца. Бацање почиње од Малог џемрета (Ел-Џемрету-с-Сугра), које је најдаље од Меке. Ту ће дижући руку бацити седам каменчића један по један учећи код сваког „АЛЛАХУ ЕКБЕР" (Бог је највећи).

Затим ће кренути мало напред, застаће тако да му џемре дође са леве стране, окренуће се ка Кибли и учиће дове (молитве) које пожели. Када заврши са довом (молитвом), упутиће се ка Средњем џемрету (Ел-Џемрету-л-вуста), на које ће да баца седам каменчића, као и на првом, затим ће се одмаћи тако да му џемре дође са десне стране, окренуће се ка Кибли и учиће дове (молитве). Након тога, бациће седам каменчића на Џемретул-Акабе а након њега учење дова (молитва) није прописано.

Ко буде желео дозвољено му је да напусти Мину 12. зул-хиџета, тј. трећег дана Бајрама, након бацања каменчића, под условом да изађе са Мине пре заласка сунца. Онај кога затекне акшам на Мини, дужан је да остане и да баца каменчиће и 13. дана на сва три џемрета.

Пре повратка кући, дужност је обавити тавафул-веда' - опросни таваф. Овај таваф није дужност жени која има месечно прање.

Молимо Аллаха, слављен нека је Он, да прими наша добра дела и да нам се смилује на Судњем дану, када неће користити иметак нити потомство.

Грешке приликом обављања Хаџа и Умре

Грешке у вези са ихрамима:

(Они који иду право у Меку морају да обучу ихраме већ у авиону!)

- Не сме да се прође микат, а да се не обуку ихрами и донесе нијет (намера) на том месту! Они који иду авионом нијете (доносе намеру) када буду у ваздуху изнад места миката.

- Неки мисле да човек не сме да променити ихраме или папуче у којима се налази, што је неисправно. Није услов да се буде све време у истим ихрамима.

- Неке хаџије током целог хаџског обреда држе десно раме откривено, што је неисправно. Десно раме се открива само приликом Тавафул Кудума - тавафа приликом уласка у Меку, а након тавафа и пре клањања суннета се покрива!

- Жене немају посебно одређену одећу за ихраме; једини услов за жену јесте тај што не сме да носи рукавице док је у ихрамима, нити сме да носи никаб који је шивен (тј. онај никаб који има прорез за очи). Када нема мушкараца лице може да открије, а када су они присутни, жена треба да покрије лице.

- Дешава се да се након обављеног хаџа или обављене умре шиша само један део главе, што је погрешно. Ако се муслиман брије, онда брије сву косу на глави, а ако је шиша, такође шиша сву косу!

- Ако се након умре обавља и хаџ, онда је боље да се након умре скрати коса, а да се након обављеног хаџа обрије глава!

- Неки након обреда прво обуку своју одећу, па онда брију главу или шишају косу, што је неисправно, јер прво треба да се скрати коса, па онда да се скину ихрами!

- Не постоји посебан намаз за ихрам. Кад се нанијети хаџ или умра, каже се само: «Лебејке Аллахумме хаџен (умретен)!» (Одазивам ти се Аллаху мој хаџом (умром)!)

- Ихрам не мора да буде нов!

Грешке од времена када се ихрамом обуку, па све до момента када се дође до Кабе:

- Грешка је да се престане са учењем телбије, а да се троши време на беспотребну причу!

- Погрешно је да се слуша музику, да се гледају филмови или слично!

- Они који су у ихрамом требају да буду свесни да морају да се клоне свих читих греха!

- Мухрим (онај који је под ихрамом) треба да се клони мирисања, пушења цигарета и сличног. Забрањених «мањих» греха се треба такође клонити, јер нема малог греха ако се константно понавља!

- Телбија се не изговара заједно, већ појединачно и нема сметње да се глас повиши приликом изговарања!

- Свеједно је кроз која ће се врата ући у џамију Харам и мишљење да постоје «посебна врата» за улазак је неосновано!

- Приликом уласка у Месцидул (џамија) Харам учи се дова (молитва), као и приликом уласка у било коју другу џамију!

Грешке приликом тавафа:

- Неки људи уче нијет наглас (изговарају га) што није исправно, јер се нијет доноси у срцу!

- Неки људи почињу са тавафом мимо Хаџерул Есведа (црног камена); и тај део тавафа се не рачуна у таваф!
- Погрешно је узнемиравати муслимане и гурати се приликом тавафа (код Хаџерул Есведа (црног камена) и Јеменског угла) да би се ти делови дотакли руком!
- Неки сматрају да је један од услова исправности хаџа да се пољуби црни камен, што је сасвим неутемељено!
- Пољубити црни камен је суннет (пракса), а никако обавеза!
- Љубити Јеменски угао је погрешно!
- Неки приликом тавафа чине ремл (да човек пожури у свом ходу, али да кораци буду блиски, а никако превише пружени) током свих седам кругова, што се треба чинити само у прва три круга!
- Не требају се учити посебне дове (молитве) за сваки круг приликом тавафа што уче неке хаџије из књига које нису утемељене!
- Неки људи приликом тавафа пролазе кроз хиџр (саставни део Кабе), јер онда нису таваф обавили око целе Кабе и тај круг им се не броји, тако да је и сам таваф неисправан!
- Ко год уђе у хиџр и ту обави намаз, као да је клањао у самој Каби!

- Грешка је да неки људи не тавафе тако да им Каба буде са леве стране.

- Неки додирују све ћошкове Кабе, а Каба има само два ћошка: Рукнул Јемани (Јеменски угао) и Рукну Хаџерил Есвед (црни камен) - само се та два ћошка додирују!

- Ако Јеменски угао може да се дотакне, лепо је. Уколико особа није у прилици, онда неће руком да покаже према њему!

- Ако Хаџерул Есвед (црни камен) може да се додирне, то је свакако боље. Уколико не може, онда ће особа руком да покаже према њему!

- Неки мисле да клањање два реката након обављеног тавафа мора бити одмах иза Меками Ибрахима (места на којем је стајао Аврам) и тако праве гужву што узнемирава друге муслимане. Та два реката се могу клањати и мало даље од Меками Ибрахима, где нема гужве и где неће никоме да смета.

- Неки мисле да се требају учити што дуже суре, што је погрешно. Посланик, нека је мир и благосов над њим, учио је краће суре током та два реката.

- Не постоји посебна дова (молитва) која се учи код Меками Ибрахима (места где је стајао Аврам)!

- Неки додирују Меками Ибрахим (камен на којем су утиснута Аврамова, мир над њим, стопала) што је погрешно!

Грешке приликом Саја (ходање и једним делом трчање између Сафе и Мерве):

- Погрешно је учити нијет (намера) наглас!
- Неки не трче између означених места (жене не требају да трче), а обавеза трчања је на мушкарцима!
- Неки трче на целом подручју између Сафе и Мерве што узнемирава друге!
- Неки уче приликом сваког доласка на Сафу и Мерву кур'ански ајет, а наведено је да се учи само приликом првог доласка на Сај (када се пење на Сафу)!
  - Не постоји посебна дова (молитва) која се учи приликом Саја!
- Почети сај од Мерве је неисправно!
- Један сај је између Сафе и Мерве!
- Неки мимо хаџа и умре обављају сај као нафилу што није исправно. Нафила може бити у тавафу, а не у сају!

Грешке на Мини прије Арефата (Јеуму Тервије)

- Када се иде на Мину (дан уочи Арефата), неки не уче телбију што је погрешно; ова телбија се учи наглас!
- Неки директно из Меке иду на Арефат, где и ноће, што није исправно!

- Спојити намаз и не кратити га на Мини је грешка. Исправно је скратити намаз и сваки посебно клањати у његово време на Мини!

Грешке на Арефату

- Након одласка са Мине (на дан Арефата ујутру) греше они који том приликом телбију не уче наглас!

- Неки греше тиме што одлазе на Арефат, а не бораве на Арефату у јасно означеним, одређеним границама. Такви нису обавили хаџи!

- Приликом упућивања дова (молитва) треба да се окрене према Кибли!

- Грешка је отићи са Арефата пре заласка сунца!

- Акшам се клања на Музделифи, а не на Арефату (било да се стигне у акшамско или јацијско време)!

- Грешка је пењати се на «Џебели рахмет» (планину милости) мислећи да је то пропис или да је на њему боље да се учи дова (молитва)!

- Многи греше што у потпуности не искористе време на Арефату за ибадет (богослужење)!

Грешке на Музделифи

- Неки са Арефата журе на Музделифу, а неки опет одседају између Арефата и Музделифе што је такође неисправно!

- Неки не ноће на Музделифи, а неки целу ноћ не проспавају - обоје је погрешно!

- Неки без потребе чекају на Музделифи док не изађе сунце, а након намаза треба да се окрене према Кибли и да се учи дове (молитва)! Након што се појави жутило на небу, креће се према Мини!

Грешке на Мини

- Приликом бацања каменчића на Мини се дешавају многе грешке: неке хаџије узимају каменчиће, перу их и миришу; неки мисле да се на џемретима (ознаке према којима се бацају каменчићи) налазе ђаволи, па не бацају само каменчиће, већ и друге предмете! (Бацање каменчића је успостављено ради спомињања Аллаха и испуњавања ибадета (верских прописа – ибадета)!)

- Неки говоре ружне речи, а не зикре (спомињу Бога)!

- Неки сматрају да каменчић мора да дотакне камени стуб, а довољно је да каменчић падне у корито око њега!

- Неки обавезују друге да за њих бацају каменчиће, а способни су да их сами бацају (старост није довољан разлог да се неко други обавеже)!

- Неки сматрају да каменчићи морају да буду само са Музделифе, што није исправно - могу да се бацају било који каменчићи, осим оних који су већ бацани!

- Грешка је бацити мање од седам каменчића, као што је грешка не застати након бачених каменчића (између првог и другог џемрета) како би се учила дова (молитва)!

- Неисправно је бацити више или мање од седам каменчића!

- Неисправно је не боравити на Мини и не ноћити тамо у одређеним данима без оправданог разлога.

Треба се потрудити извршити оно што је прописано на начин како је прописано и време што више провести у ибадету (богослужењу)!

МЕДИНА

Медина је место хиџре (пресељења) последњег и најодабранијег Аллаховог посланика Мухаммеда, нека је мир и благосов над њим. То је дом енсарија (становника Медине) који су мухаџире (оне који су учинили хиџру – пресељење) великодушно прихватили и дали им уточиште. То је стедиште имана (веровања). Она је сачувана од уласка Деџала (Антихриста) и на њеним улазима су анђели који је чувају. То је свет и благословљен град. Ко у њему чини новотарије у вери или прави други неред или штити оне који га чине, проклет је и од њега се не прима ни нафила – добровољно богослужење, ни фарз – обавезно богослужење. Ко пресели на Ахирет (будући свет) у Медини, Аллахов Посланик, нека је мир и благосов над њим, му је заговорник на Судњем дану.

Посета џамији Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим

Код уласка у џамију проучи се пре споменута дова (молитва). Том приликом треба клањати два реката техијјетул месцида (при посети џамије). Треба настојати да се сви обавезни намази клањају у џамији Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим, јер је такав вреднији од хиљаду намаза обављених на другом месту. Приликом сваког уласка у џамију треба клањати два реката техијјетул месцида (поздравне молитве при уласку у џамију) пре него што се седне. Ако се одмах клања суннет или фарз намаз за имамом, онда обавеза клањања ова два реката спада. Настојати да се клања два реката нафиле (добровољног намаза) или више између минбере и куће Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим, јер је то РЕВДАТУЛ ЦЕННЕТ (рајска башта). Након посете џамији може да се посети кабур (гроб) Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим.

Посета кабура (гроба) Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим:

„ЕС-СЕЛАМУ АЛЕЈКЕ ЈА РЕСУЛАЛЛАХ! ЕС-СЕЛАМУ АЛЕЈКЕ ЈА НЕБИЈАЛЛАХ! ЕС-СЕЛАМУ АЛЕЈКЕ ЈА ХАЈРЕ ХАЛКИЛЛАХ! ЕС-СЕЛАМУ АЛЕЈКЕ ЕЈЈУХЕ-Н-НЕБИЈУ ВЕ РАХМЕТУЛЛАХИ ВЕ БЕРЕКАТУХУ! ЕШХЕДУ ЕН ЛА ИЛАХЕ ИЛЛЕЛАХ ВЕ ЕШХЕДУ ЕННЕКЕ АБДУЛЛАХИ ВЕ РЕСУЛУХУ. КАД БЕЛЛАГТЕ-Р-РИСАЛЕТЕ, ВЕ ЕДДЕЈТЕ-Л- ЕМАНЕТЕ, ВЕ НАСАХТЕ-Л-УММЕТЕ, ВЕ ЦАХЕДТЕ ФИЛЛАХИ ХАККА ЦИХАДИХ! САЛЛАЛЛАХУ АЛЕЈКЕ ВЕ 'АЛА АЛИКЕ ВЕ ЕЗВАЦИКЕ ВЕ ЗУРРИЈАТИКЕ ВЕ СЕЛЛЕМЕ ТЕСЛИМЕН КЕСИРА!"

„Нека је мир са тобом Аллахов Посланиче. Нека је мир са тобом Аллахов Веровесниче. Нека је мир са тобом Аллахово најодабраније створење! Нека су на тебе Веровесниче, Аллахова милост и благослов! Сведочим да нема истинског бога осим Аллаха и сведочим да си ти Аллахов роб и посланик! Потврђујем да си доставио

Објаву, испунио еманет (поверење - обавезу), саветовао Уммет (народ) и да си се истински борио на Аллаховом путу! Нека су неизмерни Аллахов благослов и мир на тебе, твоју породицу, твоје супруге и твоје потомство."

Посета кабура (гроба) Ебу Бекра, нека је Бог задовољан са њим

Након називања селама (поздрава мира) Божијем Посланику, нека је мир и благослов над њим, треба се померити мало удесно и назвати селам (поздрав мира) Ебу Бекру, нека је мир и благослов над њим.

„ЕС-СЕЛАМУ АЛЕЈКЕ ЈА ЕБА БЕКРИНИ-С- СИДДИК, САФИЈЛЕ РЕСУЛИЛЛАХ, ВЕ САХИБЕХУ ФИЛ-ГАР. ЦЕЗАКЕЛЛАХУ АН УММЕТИ РЕСУЛИЛЛАХИ, САЛЛАЛЛАХУ АЛЕЈХИ ВЕ СЕЛЛЕМЕ, ХАЈРЕН!"

„Нека је мир са тобом, Ебу Бекр ес-Сиддику (Искрени), највернији пријатељу Аллаховог Посланика, нека је мир и благослов над њим, који си заједно са њим био у пећини! Аллах те сваким добром наградио од следбеника (Уммета) Његовог Посланика, нека је мир и благослов над њим."

Посета кабура (гроба) Омера, нека је Бог задовољан са њим

Након називања селама (поздрава мира) Ебу Бекру, нека је Бог задовољан са њим, треба се померити мало удесно и назвати селам (поздрав мира) Омеру, нека је Бог задовољан са њим.

„ЕС-СЕЛАМУ АЛЕЈКЕ ЈА УМЕР ЕЛ ФАРУК ВЕ РАХМЕТУЛЛАХИ ВЕ БЕРЕКАТУХУ! ЦЕЗАКЕЛЛАХУ АН УММЕТИ РЕСУЛИЛЛАХИ, САЛЛАЛЛАХУ АЛЕЈХИ ВЕ СЕЛЛЕМЕ, ХАЈРЕН!"

„Нека су, Омере ел-Фарук, са тобом Аллахов мир, милост и благослов! Аллах те сваким добром наградио од следбеника (Уммета) Његовог Посланика, нека је мир и благосов над њим!“

Приликом упућивања дове (молитве) Аллаху не окретати се према кабуру (гробу) већ према кибли!

По могућности пожељно је посетити мезарје (гробље) Бекију и Ухуд где су укопани многи асхаби - другови Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим, и назвати им поздрав мира и упутити дову (молитву) Аллаху, слављен нека је Он, за њих. Лепо је посетити и џамију Куба, где је саграђена прва џамија у Исламу и у њему треба клањати два реката, што је вредно обављеној умри.

Савети хаџијама

Верујемо да сте сасвим свесни чињенице да је хаџи један од узвишених ибадета (богослужења) којима се приближавамо Аллаху, слављен нека је Он, и да је потребно да се у потпуности придржавате прописа, као што треба обратити пажњу на леп поступак и опхођење са другима. Уз себе имате водиче који ће да вам, ако БОГ да, све потребно подробно објасне.

Савјети око чувања здравља на хаџу

Имајући у виду да многи иду по први пут на хаџи (а и они који су били пре, није на одмет да се подсетите), због специфичних услова за време боравка на хаџу, везаних за промену климе и температуре, као и због великог прилива

људи указујемо на нека питања у вези са чувањем здравља хаџија, којих се треба придржавати.

- Не излагати се сунцу, осим колико је неопходно. Препоручује се мушкарцима да носе беле капе или мараме које могу да се током хаџа набаве.

- Избјегавати да се пију хладна вода и газирани сокови. Топли напици су кориснији за отклањање жеђи.

- Воду по могућности користити само из флаша које се могу купити у свакој продавници. У недостатку такве, градску воду прокувати. Најбоље је да се Зем-зем користи.

- Јести разноврсну и проверено чисту храну.

- Јести воће и пити витаминске сокове у већој количини.

- Приликом тегоба, мучнина и болова одмах се треба обратити лекару у амбуланти.

- Обавезно прати руке пре сваког јела, као и воће које се употребљава.

- Строго држати до личне хигијене.

- Не носити тесну и синтетичку одећу.

- Не излагати се директно расхладним уређајима.

Савети везани за организацију

- Строго се придржавати упутстава и савета водича.
- Придржавати се договорених термина.
- Носити са собом УВЕК личне податке и адресу која је на картици сваког хаџије.
- Не носити са собом веће количине новца када се иде на места великих окупљања на хаџу као што су таваф, са'ј, џемрета и сл..
- Пратити оријентире приликом кретања ради лакшег сналажења.
- Не стварати панику када дође до губљења, већ назвати телефоном број који је уписан на картици или таксијем доћи до назначене адресе.
- Не оптерећавати се многобројним пртљагом који није потребан и нужан. Не куповати теспихе јер немају основе у Исламу, а личе и бројаницама које су карактеристичне хришћанима.
- За нејасноће питати водича.
- Избјежавати неконтролисане гужве колико је могуће и не улазити у њих по могућности.

Кратки преглед организационог тока хаџа

Кандидати за хаџи пријављују се и уписују на време које је прецизирао организатор и свако кашњење са уписом или одгађање може истог ставити у незгодну ситуацију. Што се пре кандидати упишу и сам организатор има више времена за рад и могућност да обезбеди боље услове. Дешава се да је број

места ограничен, па неки који чекају задњи рок уписа некада немају за то могућности. Кандидати попуњавају предвиђени формулар, вакцинишу се, врше уплате и доносе потребну документацију. Жене морају да имају махрема (старатеља који им је у блиском сродству) што потврђују родним или венчаним листом. Организатор се брине о вађењу потребних виза за путовање, као и авио-карата и превоза на светим местима. Кандидатима се дају аудио и видео материјали, као и пригодне брошуре помоћу којих уче прописе хаџца. Најважније је хаџи и умру исправно и искрено обавити. На договорени датум и термин кандидати се окупљају на предвиђеном месту и заједно након последњих упутстава крећу на аеродром. Тамо се предаје пртљаг који је обележен са тачном адресом и именом његовог власника. На путу се намази (молитве) клањају скраћено и спајају се где је потреба за тим. У авиону се под ихрамима нијет (намера) чини ако се иде прво за Меку. По доласку у Циду, након пасошке и царинске контроле организовано се аутобусима иде за Меку која је удаљена од Циде неких 70 км. Иако ова раздаљина није велика, због великог броја хаџија и процедуре, путовање од Циде до Мекке зна потрајати и неколико сахата. Све време, по могућности, од нијета па до доласка до Кабе треба учити телбију.

У Меки се прво иду оставити пасоши у предвиђену установу како би били тамо чувани, потом се одлази у смештај, а након што се оставе ствари, хаџије се мало одморе и туширају, затим се иде организовано до Кабе како би се умра обавила. Након умре и шишања му'темири (који су обавили умру) скидају ихраме и слободни су од обавеза до дана уочи Арефата. У том времену предвиђена су предавања и

савети сваке ноћи иза јације намаза, а може се слободно у свако време ићи до Кабе и тамо клањати фарзове (обавезне молитве) и нафиле (добровољне молитве), тавафити (кружити око Кабе), учити Кур'ан и дове (молитве) и сл. Они који желе и могу да клањају фарз намазе код Кабе требају пре намаза на више од сат времена бити тамо, јер су и улице пуне клањача пред намаз.

Осмог дана зул - хиџета након купања поново се облаче ихрами и чини се нијет (намера) за хаџи и почиње се учити телбија. Пре подне аутобусима се одлази на Мину да би се тамо под шаторима боравило до јутра следећег дана. Ту се клања пет ваката намаза (временски одређене молитве). Следећег дана ујутру на дан Арефата иде се аутобусима организовано на предвиђено место на Арефату где се под шаторима у пустињи проведе тај дан. Након подне и икиндије намаза који се клањају скраћено и дова које се уче, креће се организовано аутобусима на Музделифу иза заласка сунца. Због великог броја хаџија чекање на превоз зна се некада одужити неколико сати. Не сме да се прави паника и гужва.

На Музделифи се клањају акшам и јација скраћено и спојено и хаџије ту под ведрим небом проведу ноћ до сабаха. Саветујемо хаџије да се на време припреме за сабах намаз, тј. барем на један сат пре сабаха да устану како би могли обавити своје потребе и узети абдест, јер је велики прилив хаџија на једном месту. Након тога организованим превозом хаџије са Музделифе бивају пребачени у исте шаторе на Мини где су боравили јеуму тервије (дан уочи Арефата), где могу оставити своје ствари које су носили са собом на Арефат и Музделифу, како би лакше могли бацити каменчиће првог дана бајрама.

Након бацања само седам каменчића првог дана бајрама, а већ су неки задужени од стране организатора за клање курбана, хаџија силази у Меку, брије главу или скраћује косу, скида ихраме, купа се, мирише, облачи своју одећу и иде да обави таваф и сај. Након тога се враћа на Мину да ноћи ту ноћ под шаторима. Ту су предвиђена разна предавања и савети. Следећег дана након подне намаза баца каменчиће које је накупио на путу око себе и то три пута по седам каменчића. Поново се враћа у шаторе да би ноћио још једну ноћ. Следећег дана, а то је трећи дан бајрама баца исти број каменчића као и претходног дана иза подне намаза. Ако жели може сићи у Меку и тиме је завршио са Мином, под условом да је напусти пре заласка сунца тога дана. Ако жели може остати још један дан на Мини, где ће поступити као и претходног дана. У Меки је хаџија слободан од посебних обавеза до поласка на пут када је дужан да учини опросни таваф (кружење око Кабе).

У Медини где се иде организовано аутобусима, а која је удаљена од Меке неких 420 км. Прво се одложе ствари у предвиђени хотел, а након тога се иде у Џамију Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим, где се клањају два реката техијетул месцида (два поздравна намаза при посети џамији) и обави се посета Божијем Посланику, нека је мир и благосов над њим, и двојици његових асхаба (другова) Ебу Бекру и Омеру, нека је Бог са њима задовољан. И у Медини су предвиђена предавања и савети према могућностима и условима. Организовано се иде у посету Бекијји (мединском гробљу) и то само мушкарци, а затим Ухуду и џамији Куба. Након тога хаџије су слободне и могу редовно да клањају у Џамији Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим.

У предвиђени термин организовано се аутобусима иде до Циде, где се на аеродрому предају ствари, пакује зем-зем вода и авионом враћа на место поласка.

Нека нам је Узвишени Аллах свима на помоћи.

Кратки преглед хаџских обреда

- 1) Нијет (намера) уласка у обред од миката и учење телбије.
- 2) Доласком до Кабе прекида телбију и почиње са тавафом и са'јом и са овим завршава умру и скида ихраме.
- 3) Осмога дана треба занетити и обући ихраме за хаџ.
- 4) (Осми дан) Одлазак на Мину, где ће се кратити намази без спајања.
- 5) (Девети дан) Одлазак на Арефат након изласка сунца где се клања подне и Икиндија спојено и скраћено.
- 6) Доласком вечери дана Арефата и након заласка сунца одлази се на Музделифу, а ту када се стигне клањају се акшам и јација спојено и скраћено.
- 7) (Десета ноћ) Ноћи се на Музделифи, а затим се клања сабах и креће се ка Мини пре изласка сунца.

8) (Десети дан) Бацање каменчића на Џемретул Акабе, клање курбана и бријање главе или скраћивање косе.

9) Први излазак из ихрама постиже се са две од следећих три ствари: 1. Клање курбана, 2. - Бријање или скраћивање косе, 3. - Бацање каменчића, и све што је било забрањено ихрамом постаје дозвољено осим жена.

10) Одлазак у Меку и обављање тавафа Ифаде и са'ја (тима се остварује други излазак из ихрама).

11) Ноћење на Мини дане Тешрика (два или три дана бајрама након првог тј. 11.12. и 13.)

12) (Једанаести дан) Бацање каменчића после подне на џемретима почевши са малим, а затим средњим, па великим џемретом.

13) (Дванаести дан) Бацање каменчића после подне на џемретима почевши са малим, а затим средњим, па великим џемретом (пре заласка сунца треба изаћи из Мине онај ко остаје два дана на Мини)

14) (Тринаести дан) Бацање каменчића после Подне на џемретима почевши са малим, а затим средњим, па великим џемретом (за оног ко остаје трећи дан на Мини).

15) Опросни таваф (кружење око Кабе).

Начела – темељи Хаџа (за исправност Хаџа)

- 1) Нијет (намера) уласка у обред.
- 2) Хаџски таваф (Ифаде).
- 3) Са'ј између Сафе и Мерве.
- 4) Стајање на Арефату.

Услови Хаџа (за исправност Хаџа)

- 1)Ислам.
- 2)Пунолетност
- 3)Разум.
- 4)Слобода (да није роб)
- 5)Могућност.
- 6)Махрем за жену.

Повратак са Хаџа

Лепо је да хаџија по повратку са хаџа каже оно што бележи Ел-Бухари у хадису од Ибн Омера, нека је Бог задовољан са њима, да је Посланик, нека је мир и благосов над њим, када би се враћао из неке битке, са хаџа или 'умре, доносио текбуре а затим би рекао:

„ЛА ИЛАХЕ ИЛЛЕЛЛАХУ ВАХДЕХУ ЛА ШЕРИКЕ ЛЕХУ, ЛЕХУ-Л-МУЛКУ ВЕ ЛЕХУ-Л-ХАМДУ ВЕ ХУВЕ 'АЛА КУЛЛИ ШЕЈ'ИН КАДИР, АЈИБУНЕ ТА'ИБУНЕ 'АБИДУНЕ ЛИ РАББИНА ХАМИДУНЕ, САДЕКАЛЛАХУ ВА'ДЕХУ, ВЕ НЕСАРЕ 'АБДЕХУ, ВЕ ХЕЗЕМЕ-Л-АХЗАБЕ ВАХДЕХУ."

„Нема истинског божанства осим Аллаха Јединог, Он нема судруга, Њему припада власт и захвала, Он оживљава и усмрћује и Он све може. Повратници, покајници и робови Аллахови, Господару своме захваљујемо, Аллах је испунио Своје обећање, помогао Свога роба и сам је поразио савезнике."

Принципи на којима раде исправни муслимани

„На нашем путу до успеха, држимо се Кур'ана и Суннета"

Велика је потреба посебно у времену незнања које влада међу људима и многобројних искушења да се појасне принципи рада и деловања Ехлус-суннета и џемаата (исправних следбеника), и то не само декларативно, већ да се по њима ради у свакодневном животу. Прво да себе подсетимо на темељна питања веровања, рада и залагања и друге у њих

да позовемо, а друго да други знају да овај позив није неутемељен, привремен и површан, а самим тим да има са Аллаховом помоћи перспективу.

- Позив свих Аллахових посланика и веровесника у чисти тевхид, тј. Једноћу Узвишеног Аллаха, слављен нека је Он и ибадет (богослужење) само Њему Узвишеном и спречавање ширка (многобоштва) као највећег греха који се не опрашта ономе ко се од њега не покаје.

- Ислам треба учити из његових извора Кур'ана и Суннета схватањем асхаба (другова) који су најбоље познавали ову веру и најбоље по њој радили и за њу се залагали и имају гаранцију Објаве своје исправности.

- Следити познату и од уммета признату исламску улему (учењаке) која изворно тумачи Ислам. Они нису свети нити непогрешиви, али нису ни проклети због грешки које учине својим иџтихадом (пресудом), тако да им се признаје њихово право поштовања, заштите и слеђења уколико су доказима поткрепљени.

- Залагати се за стицање и ширење шеријатског (исламско правног) знања којим се препознаје истина од заблуде и упознаје начин ибадета Узвишеном Аллаху као и остали прописи вере и свакодневног живота.

- Суннет Аллаховог Посланика, нека је мир и благосов над њим, појашњава и тумачи Кур'ан и по њему се препознају следбеници истине код разилажења међу људима.

- Заступати средњи, умерени, праведни правац који је потврђен Објавом и од њега не одступати без обзира на потешкоће, препреке и сплетке које се на Правом путу постављају. Средњи пут није ниједна крајност, било да се ради о попуштању у вери или претеривању или додавање прописа који нису од вере. Средњи умерени пут није пут обичаја нити људских нахођења и претпоставки, као ни средина између истине и неистине.

- Супротстављање свакој новотарији у вери и њено укидање, јер је то фалсификат вере и вид њеног рушења.

- Супротстављање коришћењу вере у сврху личног користољубља. Треба живети за ислам, а не од ислама.

- Супротстављање монопољу над вером и манипулисању народом преко ње.

- Наређивати добро и одвраћати од зла нужност је исправности и опстанка друштва.

- Дела и речи су од веровања, које се опет повећава и смањује према делима, супротно схватању секте „Мурџија“.

- Велики грешници, мимо оних који учине дело многобоштва или неверства и оставе веру нису у категорији неверника, већ грешника, супротно схватању секте „Хариџија“.

- Придржавање датих обећања и склопљених уговора и договора, укључујући и невернике.

- Не следи веру оријенталиста, нити њихових ученика као ни школе неверника које образују кадрове за тумачење ислама.
- Позив у ислам мудро и лепим саветом и расправљати како је најлепше.
- Ислам је савршен у целости и његова примена је гарант успеха у сваком месту и времену.
- Узвишени Аллах је задовољан једино исламом као вером и то само онаквим какав је објављен.
- Ислам и упута су највеће благодати Аллахове којима верник треба да се радује и буде поносан.
- Аманет вере ислама је највећи аманет и одговорност коју је човек преузео на себе и за коју ће бити питан.
- Циљ не оправдава средство и не може се недозвољеним харам стварима ићи ка циљу. Сам нијет тј. намера нису довољни, потребно је да су дела у складу са прописима.
- Никоме неправду не чинити, свеједно радило се о муслиманима, немуслиманима, животињама, природи и осталом, а исто тако не дозволити да се нама неправда чини.
- Не следи обичаје и традицију која није у складу са прописима ислама.

- Устрајност на Правом путу и постојаност у придржавању прописа и стално настојати да се буде исправан.
- Веровати у и следити јасне ајете који су темељ Књиге, а оне мање јасне или нејасне ајете веровати и враћати њихово значење на јасне ајете. Ознака и својство заблуделих је да остављају јасне ајете и отворено им се супростављају, а држе се нејасних.
- Клонити се неутемељених и бескорисних расправа заснованих на претпоставкама и различитим филозофијама.
- Један је прави пут, а остали су путеви заблуде.
- Ислам својим прописима обухвата целокупни људски живот и све човекове радње и стања као и догађаје, радило се о појединцима или заједницама и није ограничен само на ибадете (верске обреде) нити само на џамије. Вера ислам се не сме и не може одвојити од свакодневног практичног живота.
- Све што имамо је од Аллаха и Његов је посед, а нама је дато на располагање само у оквирима Аллаховог задовољства које се огледа кроз извршавање прописа вере.
- Стрпљивост на путу искушења која су неминовна и у којима верници бивају још јачи.
- Супротстављање корупцији у свим видовима.
- Волити и помагати у име Аллаха и презирати и одрицати се у име Аллаха.

- Веровати у све објављено и радити по Последњој Објави.
- Бити поносан исламом и не посустајати.
- Рад и залагање за ислам и искреност и ревносност у томе.
- Веровање у кадер – одређење, и да нас није могло погодити оно што нас је мимоишло а оно што нас је мимоишло није нас могло погодити.
- Циљ не оправдава средство и не може се недозвољеним харам стварима ићи ка циљу. Сам циљ и намера нису довољни, нужно је потребно да су дела у складу са прописима.
- Исламско братство је обавеза и пут ка просперитету муслимана како би своју улогу међу народима света извршавали доносећи и успостављајући им истину и правду. Међусобна сарадња са муслиманима може бити на основу добротности и богобојазности у мери њиховог придржавања изворног ислама, а никако греха и непријатељства. Муслимани се не смеју делити на групе, партије и фракције, већ је дужност свима да се чврсто прихвате за Аллахово уже.
- Помагати муслимане, бранити их и штитити од напада и нартаја и залагати се и борити за интересе ислама и муслимана где год они били. Пружити заштиту слабима и обесправљенима и спречавати силнике и неправеднике од зла

А Аллах све најбоље зна.

Садржај

ꠘ	Наслов	Стр.
1	Увод	2
2	Путна молитва	3
3	Прописи хаџа и умре	4
4	Увети да хаџ буде потпун	4
5	Дефиниција хаџа	5
6	Статус хаџа	5
7	Вредност хаџа и мудрост његовог прописивања	6
8	Врсте обреда хаџа	7
9	Облачење ихрама, нијет и телбија на Микату	8
10	Светост Меке	11
11	Прописи везани за Меку	11
12	Каба, црни камен, јеменски угао	12
13	Таваф - кружење око Кабе	14
14	Два реката након тавафа	14
15	Са'ј између Сафе и Мерве седам пута	16
16	Одлазак на Мину и Арефат	18
17	Дове и зикрови на Арефату и другим местим	19
18	Музделифа	29
19	Обреди на Мини и хаџски таваф (ифада)	29
20	Грешке приликом обављања Хаџа и умре	32
21	Медина	40
22	Посета џамији Посланика Мухаммеда	73
26	Савети хаџијама	43
27	Савети око чувања здравља на хаџу	43

28	Савети везани за организацију	44
29	Кратак преглед организационог тока хаџа	45
30	Кратки преглед хаџских обреда	49
31	Темељи хаџа	51
32	Услови хаџа	51
33	Повратак са хаџа	52
34	Принципи рада исправних муслимана	52

